

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svetlobo dane od krajske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VII.

V sredo 5. kimovca (septembra) 1849.

List 36.

Gosence pokončajte!

Strašno veliko gosenc se kaže ravno zdej po več krajih na sadnih drevesih. V belo pajčevno zavite gnjezda se vidijo že od dalječ — in če pajčevno pregledaš, boš vidil, kakó vse mergolí polno živih gosenc!

Kmetovavci! ne bodite léni, pokončajte hudiga sovražnika dreves. Ukažite svojim otrokam: naj se čez drevesa spravijo, véje z gosenco pajčevno odlomijo, z nožem ali, če so višji, z vertnimi škarjami odrežejo, vso zalego potem do mertviga potéptajo ali pa v oginj veržejo.

Kmetovavci, storíte pa to vsi zaporedama! Če v kaki soseski 50 gospodarjev to stori — eden pa ne, je že napčno in škodje drugim.

Učenci (studentje)! ki ste pri svojih starših doma, prevzemíte posebno tudi vi to skerb, ako vam je ljubši, de boste vi jabelka in hruške jedli, kakor pa gosence. Delajte sami in opominovajte svoje sosede!

Skušnje

zastran tečnosti sirove in suhe turšične slame v primeri z ovseno in grašično slamo, s senam in répo pri molznih kravah.

(Konec.)

Po skušnji ovsene in grašične slame pride pa otáva ali sladka merva (otava) na versto. Obé kravi ste dobivale celih 8 dni le zgol sladkiga sená, od kteriga je vsaka krava vsaki dan po 25 funtov pokermila.

Od te piče ste dajale obé perva dva dni po 7 bokalov in pol mléka, druge dni pa po 7 bokalov in tri maslice. Zadnji dan pa le 7 bokalov.

Po senenini skušnji se napravi pa skušnja z repo in otávo skupej. Od té klaje požrè vsaka krava v prvih 5 dnéh vsaki dan po 12 funtov in pol otáve, in po 35 funtov repe; kér se je pa vidilo, de bi kravi, ki ste zadnje ostanjke pokermile, še radi jedle, se jima je dajalo potem vsaki po 12 funtov in pol otáve, repe pa po 37 funtov na dan.

Perva dva dni imate obédve skupej na dan po 8 bokalov mléka in pol, tri naslednje dni pa le po 8 bokalov.

6. dan pa, ko ste namreč več repe dobile, ste dale vsaki dan po 8 bokalov mléka in pol; 7. dan pa celó 8 bokalov in 3 maslice, in po toliko ste ga dajale vse-skozi dan za dan celih 16 dni.

Iz téh skušinj se vidi, de je

94 funtov sirove turšične slame enako

		narmenj 25 funt. sená	
27	„ suhe turšične slame	25	„ „
35	„ repe	12	„ „

ali pa

378 funt. sirove turšične slame je enako = 100 funt. sená
107 $\frac{1}{2}$ „ suhe turšične slame „ „ = 100 „ „
280 „ repe „ „ = 100 „ „

Tukej se mora pa opomniti, de da 27 funtov suhe turšične slame (ktera je enaka 94 funt. sirovi) več tečnosti, kakor 25 funtov sená (otáve); zakaj kravi, ko ste turšično slamo kermile, ste imele narmenj po 8 bokalov in tri maslice mléka, pri otávi pa narveč po 8 bokalov.

Skušnja s suho ovseno in ogeršično slamo se tedej ni poterdila, zato kér jo krave nerade jedó, in tudi zato, kér imajo krave v resnici, kader te baže klajo kermijo, menj mléka kakor pred in potlej.

Anton vitez Moro.

(Iz časopisa koroške kmet. družbe.)

Jurče razlaga svojimu stricu
cesarski patent od 4. sušca zastran desetíne, tlake in družih dávsin.

Enajsto pismo.

Ljubi stric!

V 19. paragrafu je izgovorjeno, de za take davšine, ktere izvirajo iz emfitevtskih ali posebnih pogódb ali kontraktov, ki sta jih grajšina in podložni kmet posebej med sabo sklenila, ne prevzame dežela nobeniga odškodovanja, ampak podložni kmet mora sam obé tretjini (dva dritelca) odrajtati. Takó je tudi pri duhovskih poročilih (štiftingah). Če je, postavim, kak kmet eno sv. mašo za večne čase štiftal in plačilo za njo na svojo njivo vtabuliral, de naj se vsako léto ali v desetini ali v denarjih odrajtuje, takó se njiva le po tem desetíne ali druge davšine sprostí ali s fraja, de kmet sam obé dve tretjini odškodovanske tarife plača; dežela ne prevzame v tacih posebnih pogodbah nobeniga plačila.

Ta postava samó takrat ne veljá, ako létni znesik, ki se ima po 17. paragrafu za odškodovanje plačati, ali sam po sebi ali pa skupej s plačilam, ktero se ima po 18. paragrafu za gruntne dolžnosti odrajtati, 40 od 100 čistiga gruntnega dohodka preséže. — Ta postava spet očitno kaže, de ta patent posebno skerb ima za prid podložniga kmeta.

En izgled bo to res še bolj razjasnil; poslušajte me tedaj!

Vi imate, postavimo, s svojo grajšino kakšno posebno pogodbo ali posebin kontrakt, po kterim ji morate vsako léto gotovo méro žita, kakšno tlako ali desetíno odrajtovati. Vse gruntne davšine skupej, ki jih imate po tem grajšini odrajtovati za svoje posestvo in za svoje grunte, znesó, postavim, na léto 30 goldinarjev, — po tem takim bi Vi imeli po postavi 2 tretjini od 30 gold., to je, 20 goldinarjev plačati. Tode — kér Vaše davkino pismo (Steuerbogen) skaže, de po katastru